
CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG Y GOGLEDD

25 Medi 2026

TEITL: Strategaeth a Chynllun Ariannol Tymor Canolig 2026/27-2029/30

AWDUR: Dewi A. Morgan, Pennaeth Cyllid (Swyddog Cyllid Statudol y CBC)

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1. Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (SATC) ddrafft a Chynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) drafft cysylltiedig i Gyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd i'w hystyried a'u cymeradwyo.
- 1.2. Roedd y Strategaeth a'r Cynllun i fod i gael eu craffu gan yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 15 Medi, ond gohiriwyd y cyfarfod oherwydd argaeledd aelodau.

2. PENDERFYNIAD A GEISIR

- 2.1. Rhoi arweiniad i swyddogion ynghylch parodrwydd y CBC i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn wrth baratoi'r gyllideb ar gyfer 2026/27.
- 2.2. Cymeradwyo'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn Atodiad 1 a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn Atodiad 2, yn amodol ar y penderfyniad a wneir yn 2.1 uchod.

3. RHESWM DROS Y PENDERFYNIAD

- 3.1. Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn nodi Egwyddorion Strategol lefel uchel Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd o dan y penawdau canlynol:
 - Dewisiadau cynaliadwy
 - Cyllid a mantolen wydn
 - Portffolio cyflawnadwy ac adnoddau corfforaethol
 - Llywodraethu a phartneriaeth dryloyw
- 3.2. Mae'r strategaeth yn nodi sut y bydd y CBC yn gwneud dewisiadau ariannol cynaliadwy, yn rheoli ansicrwydd ac yn cynnal y gallu i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol a'i raglenni rhanbarthol y cytunwyd arnynt dros y cyfnod CATC arfaethedig. Mae'n gosod y fframwaith strategol, archwaeth risg, rheolau penderfynu a disgwyliadau llywodraethu y mae'r CATC yn cael ei baratoi, ei herio, ei gymeradwyo a'i fonitro. Bydd y strategaeth yn cael ei hadolygu'n flynyddol a'i diweddarau yn unol â'r cynllun ariannol.
- 3.3. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) yn nodi'r rhagolygon ariannol ar gyfer y cyfnod o 3 blynedd sy'n dechrau ar 1 Ebrill 2027.
- 3.4. Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y rhagolygon diweddaraf sydd ar gael am y newid mewn incwm y bydd y CBC yn ei dderbyn dros y cyfnod (yn bennaf trwy ardoll a Grant y Llywodraeth), a'r gofynion gwariant ychwanegol dros yr un cyfnod.

- 3.5. Bydd mabwysiadu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig yn caniatáu i'r CBC ystyried y gwaith sydd ei angen i greu cynlluniau manwl i fynd i'r afael â'r gofynion cyllido ar gyfer 2027/28 – 2029/30. Ar ôl mabwysiadu'r CATC, bydd y gyllideb ddrafft ar gyfer 2027/2028 yn cael ei chyflwyno i'r Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 15 Rhagfyr 2026 ac yna i Gyd-bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru ar 29 Ionawr 2027, fel sy'n ofynnol gan statud.
- 3.6. Yn ei gyfarfod ar 19 Mehefin 2026, gofynnodd y Cyd-bwyllgor Corfforedig am adroddiadau pellach i ddarparu rhagor o wybodaeth ynglŷn:
- Staff CBC dros y tair blynedd diwethaf a'r cynlluniau wrth symud ymlaen,
 - darparu dadansoddiad o'r tanwariant a'r defnydd o gronfeydd wrth gefn dros y blynnyddoedd nesaf ynghyd â'r ganran ofynnol o gronfeydd wrth gefn.
 - Unrhyw rwymedigaethau ariannol o ohirio'r ardoll ar gyfer 2027-28

Staffio'r CBC

- 3.7. Mae'r tabl isod yn dangos costau staffio'r Cyd-bwyllgor Corfforedig (corfforaethol, trafniadaeth a chynllunio) a ariennir trwy ardoll neu grant penodol ers 2023/24

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27 (amcan)
Costau Gweithwyr	£92,514	£100,566	£368,228	£771,075

Crynodeb

- 3.8. Mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr atodiadau yn darparu'r wybodaeth ganlynol ar yr ail a'r trydydd pwynt a ddangosir yn 3.6 uchod:
- Ni ragwelir unrhyw danwariant ar weithgareddau CBC ar gyfer blwyddyn ariannol 2026/27, fel y dangosir yn adroddiad adolygu'r gyllideb sy'n eitem ar wahân ar agenda'r cyfarfod.
 - Ni fyddai defnyddio holl gronfeydd wrth gefn y CBC (ar wahân i 5% o'r gyllideb gros i'w chadw fel cronfa wrth gefn gyffredinol) yn ddigonol i ganiatáu rhewi'r cynnydd ardoll, heb sôn am ohirio'r ardoll ar gyfer 2027-28.
 - Byddai gohirio'r ardoll ar gyfer 2027-28 yn golygu bwlch ariannu o dros £1m a fyddai'n arwain at y CBC yn methu â chyflawni ei ddyletswyddau statudol neu bennu cyllideb gyfreithlon.
- 3.9. Felly, mae risg sylweddol o ansefydlogrwydd ariannol difrifol o beidio â chymryd camau cynnar a phenderfynol i ystyried y sefyllfa a chymryd camau adferol.

Strategaeth Cronfeydd Wrth Gefn

- 3.10. Fel unrhyw sefydliad arall, mae cyfrifoldeb cyllidol yn ei gwneud yn ofynnol i Gyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd gadw cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Er nad oes fformiwla benodol ar gyfer lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol y dylid eu cadw, fel rheol ystyrir bod lefel o oddeutu 5% o wariant refeniw gros yn lefel ddarbodus, yn amodol ar unrhyw amgylchiadau lleol penodol. Mae'r CATC yn cynnig y dylai'r Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol gynrychioli 5% o gyllideb refeniw gros y CBC ar gyfer 2027/28.

Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn

- 3.11. Mae'r CATC fel y'i cyflwynwyd yn rhoi cyfle i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig ystyried faint o'r cronfeydd wrth gefn cyfredol y mae'n dymuno eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb ar gyfer

2027/28. Er enghraifft, byddai defnyddio'r holl gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd (ag eithrio unrhyw gronfa wrth gefn y Fargen Twf neu'r Parth Buddsoddi sydd wedi'i neilltuo) yn arwain at gynydd o tua 22% yn yr ardoll, tra byddai peidio â defnyddio unrhyw un o'r rhain yn golygu cynnydd o tua 113%. Wrth gwrs, byddai defnyddio cyfran o'r cronfeydd wrth gefn yn golygu cynnydd yn yr ardoll rhywle rhwng y ddau ffigur hyn.

- 3.12. I'r perwyl hwn, mae adran 7.2 o'r CATC (Atodiad 2) yn nodi pedwar senario ar gyfer defnyddio'r cronfeydd wrth gefn y disgwylir iddynt fod wedi cronni erbyn dechrau blwyddyn ariannol 2027/28. Byddai pob un o'r opsiynau hyn yn cael effaith ganlyniadol ar yr ardoll ar yr awdurdodau cyfansoddol:

Opsiwn 1 - Cadw'r ardoll yr un fath ag yn 2026/27 a defnyddio'r cronfeydd wrth gefn i fantoli'r gyllideb

- 3.13. Yr opsiwn hwn yw rhewi'r ardoll yn 2027/28 ar yr un lefel ag yn 2026/27 a defnyddio cronfeydd wrth gefn i lenwi'r bylchau cyllido, ar ôl cadw 5% o wariant refeniw gros 2027/28 fel Cronfa Wrth Gefn Gyffredinol. Byddai hyn yn gofyn am £1,148,650 o gronfeydd wrth gefn, nad oes gan y CBC. Felly, nid yw'r cynnig hwn yn ymarferol gan y byddai diffyg cyllido o £308,799.
- 3.14. Gan nad yw rhewi'r ardoll yn ymarferol, mae'n dilyn nad yw peidio â chodi ardoll o gwbl yn 2027/28 yn bosibl ychwaith.

Opsiwn 2 - Cynyddu'r ardoll a pheidio â defnyddio cronfeydd wrth gefn

- 3.15. Gyda'r opsiwn hwn, byddai'r CBC yn cadw'r cronfeydd wrth gefn y mae'n disgwyl eu cael ar ddiwedd 2026/27 ac ni fyddai'n gwneud defnydd pellach ohonynt. Er y byddai hyn yn golygu bod cronfeydd wrth gefn ar gael i fantoli'r gyllideb yn y blynyddoedd i ddod, ni ellir cyfiawnhau hyn gan y byddai'r holl awdurdodau cyfansoddol yn wynebu cynnydd o 113% yn yr ardoll ar gyfer 2027/28.

Opsiwn 3 - Cynyddu'r ardoll a defnyddio cyfran o'r cronfeydd wrth gefn sydd ar gael

- 3.16. Mae'r opsiwn hwn yn cynnwys defnyddio 50% o'r cronfeydd wrth gefn sydd ar gael ar ddechrau pob blwyddyn ariannol ar gyfer 2027/28, 2028/29 a 2029/30. Byddai hyn yn sicrhau cydbwysedd drwy allu defnyddio rhywfaint o'r cronfeydd wrth gefn ym mhob un o'r tair blwyddyn ariannol er mwyn lliniaru'r cynnydd yn yr ardoll. Gyda'r opsiwn hwn, byddai angen cynyddu'r ardoll tua 71% yn 2027/28, ond gyda chynnydd is o tua 10% yn y ddwy flynedd ddilynol.

Opsiwn 4 - Defnyddio'r holl gronfeydd wrth gefn sydd ar gael (£839,850) yn 2027/28

- 3.17. Mae'r opsiwn hwn yn cynnwys defnyddio'r holl gronfeydd wrth gefn sydd ar gael i bennu cyllideb 2027/28, gan gadw'r cynnydd yn yr ardoll ar tua 30%. Effaith hyn yw na fyddai cronfeydd wrth gefn ar gael i fantoli'r cyllidebau yn 2028/29 a 2029/30, gan arwain at gynydd o dros 60% yn yr ardoll ar gyfer y 6 chyngor cyfansoddol yn 2028/29, ond gyda chynnydd llai yn 2029/30.
- 3.18. Gofynnir i aelodau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig roi arweiniad i swyddogion ynghylch pa un o'r opsiynau uchod sydd orau ganddynt.

ATODIADAU:

Atodiad 1: Strategaeth Ariannol Tymor Canolig Ddrafft 2026/27 – 2029/30

Atodiad 2: Cynllun Ariannol Tymor Canolig Drafft 2026/27 – 2029/30

YMATEB SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro:

“Yn amodol ar y Swyddog Cyllid Statudol fod yn fodlon bod y trosglwyddiadau cyllidebol arfaethedig a'r defnydd o gronfeydd wrth gefn yn gyson â'r trefniadau hynny ac ag unrhyw amodau cymwys sy'n gysylltiedig â'r ffrydiau cyllido perthnasol, nid oes unrhyw faterion cyfreithiol neu lywodraethu penodol sy'n deillio o'r argymhellion yn yr adroddiad.”

ii. Swyddog Cyllid Statudol:

Awdur yr adroddiad.